

ขุณาตา รุ่งเต่า :การใช้พื้นที่และมัลติมีเดียของคณะละครเวทีร่วมสมัยในเทศกาลละครกรุงเทพ.(USAGE OF SPACE AND MULTIMEDIA OF CONTEMPORARY THEATRE TROUPES IN BANGKOK THEATRE FESTIVAL) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดิเรกพันธ์ อนวัชศิริวงศ์ อ.ที่ปรึกษาร่วม: อ.สุกัญญา สมไพบูลย์; 195 หน้า.

การวิจัยเรื่อง "การใช้พื้นที่และมัลติมีเดียของคณะละครเวทีร่วมสมัยในเทศกาลละครกรุงเทพ" นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพื้นที่แสดงภายในประชาคมบางลำภูและการนำสื่อมัลติมีเดียประกอบการสร้างสรรค์งานของละครเวทีร่วมสมัยในเทศกาลละครกรุงเทพ ปี พ.ศ.2549 รวมถึงศึกษาทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อการใช้พื้นที่และมัลติมีเดีย โดยใช้วิธีการวิจัยแบบสหวิทยาการ (Multiple Methodology) อันได้แก่ การสังเกตการณ์ (Observation) วิเคราะห์เชิงโครงสร้างร่วมกับวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ศิลปินและผู้ชมที่มีประสบการณ์ด้านละคร และการสำรวจ (Survey Research) ทัศนคติผู้ชมทั่วไป ด้วยแบบสอบถามจำนวน 100 ชุด

โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) พื้นที่แสดงในเทศกาลละครกรุงเทพ ปี พ.ศ. 2549 แบ่งเป็น 5 พื้นที่ ซึ่งสามารถจำแนกตามคุณลักษณะพื้นที่การแสดงเปิด ที่มีภาพรวมการสร้างสรรคงานแบบเหนือจริง (Non-Realistic Style) อันได้แก่ เวทีป้อมพระสุเมรุ สวนสันติชัยปราการและบริเวณพลับพลา เวทีเด็กเยาวชนและครอบครัว คุณลักษณะพื้นที่กึ่งปิด-กึ่งเปิด ที่มีภาพรวมการสร้างสรรคงานแบบเหนือจริงคือ เวทีล้อมรั้ว และคุณลักษณะพื้นที่การแสดงปิด ที่มีภาพรวมการสร้างสรรคงานแบบเหมือนจริง(Realistic Style) คือ พื้นที่การแสดงในร้านอาหารและสถานที่ราชการ ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้พื้นที่กับรูปแบบโรงละคร พบว่า เวทีป้อมพระสุเมรุและเวทีเด็กเยาวชนและครอบครัว มีลักษณะใกล้เคียงแบบโพธิ์นิยม สวนสันติชัยปราการและบริเวณพลับพลา มีรูปแบบใกล้เคียงกับละครเวที อารีนา และทรัสต์ เวทีล้อมรั้วมีการใช้พื้นที่ใกล้เคียงแบบโพธิ์นิยมและแนวทดลอง การแสดงภายในร้านอาหารและสถานที่ราชการมีการใช้พื้นที่ใกล้เคียงพื้นที่รูปแบบแนวทดลองและลิฟวิ่งเธียเตอร์ (Living Theatre) ทั้งนี้พื้นที่แสดงเป็นปัจจัยรองจากประเด็นเนื้อหาที่มีส่วนสำคัญในการปรับแนวทางการนำเสนอให้เกิดพลังผลรวมละคร(Total Effect) นอกจากพบนี่เงื่อนไขของพื้นที่แสดงที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์งาน ได้แก่ การหาจุดร่วมการสร้างสรรคงานกับพื้นที่ คุณลักษณะพื้นที่แสดงที่เป็นพื้นที่เปิดหรือปิด ขนาดของพื้นที่ จุดยืนของพื้นที่แสดง สิ่งแวดล้อมที่เข้าแทรกแซง ระบบเทคนิค (แสง เสียง) ความคาดหวังของกลุ่มผู้ชมแต่ละพื้นที่แสดง ช่วงเวลาในการเล่น รวมถึงพบรูปแบบละครบางประเภทที่มีการใช้พื้นที่นอกกรอบเวทีอีกทั้งละครบางประเภทที่สามารถเล่นได้ในทุกพื้นที่การแสดง

2) พบละคร 3 เรื่องที่ใช้มัลติมีเดียในการสร้างสรรค์งาน โดยปรากฏรูปแบบภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวววกเสียง คลิปวิดีโอและภาพยนตร์ การวาดแผ่นไสตส์ และการนำมาใช้ในบทบาทแทนจาก สื่อนามธรรม ขยายอารมณ์คำพูด คำบรรยาย แสดงออกถึงแนวคิดหลักเรื่อง แทนความคิดในใจตัวละคร อุปกรณ์ประกอบการแสดง ภาพประกอบในการเล่าเรื่อง แสดงพัฒนาการเรื่อง และแทนองค์ประกอบไปในละคร ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้มัลติมีเดียของศิลปิน คือ การเกิดผลของครีวมละคร ความจำเป็นในการเล่าเรื่อง ทักษะหรือความถนัด ขนาดการสร้างสรรคงาน ลักษณะพื้นที่การสร้างสรรคงาน ค่าใช้จ่าย กลุ่มเป้าหมาย

3) พบทัศนคติของผู้ชมในแต่ละพื้นที่แสดงที่มีค่าร้อยละสูงสุด คือ พื้นที่ป้อมพระสุเมรุมีการแสดงน่าสนใจและหลากหลาย พื้นที่เวทีเด็กเยาวชนและครอบครัวมีการแสดงที่น่าสนใจหลากหลายต่อเนื่อง ความอิสระในการชมและไม่เสียค่าใช้จ่าย พื้นที่สวนสันติชัยปราการและบริเวณพลับพลา มีอิสระในการรับชม เวทีล้อมรั้วมีการแสดงที่คิดสรรว่ามีคุณภาพ พื้นที่ร้านอาหารและสถานที่ราชการ มีสมาธิและบรรยากาศในการรับชมที่ดี

ในด้านความเห็นต่อมัลติมีเดียผู้ชมมีทัศนคติด้านบวกมากกว่าด้านลบ ที่ช่วยสื่อสารจินตนาการต่อผู้ชมให้ชัดเจนขึ้น ในขณะที่ผู้ชมส่วนน้อยมีทัศนคติด้านลบที่เห็นว่ามัลติมีเดียลดความสำคัญของการแสดงลง

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับรวมองค์ความรู้แนวคิดในการสร้างสรรค์งานสื่อสารการแสดงรูปแบบไทยที่มีธรรมชาติในการเล่นกับพื้นที่แวดล้อมและเหมาะสมกับสภณิยผู้ดูในวัฒนธรรมการแสดงแบบไทยที่มีรากฐานแตกต่างจากการรับชมในโรงละครตามแบบตะวันตก

The research of "Usage of space and multimedia of contemporary theatre troupes in Bangkok Theatre Festival" which aims to study about usage of space and multimedia of contemporary theatre troupes include audience's attitude in Bangkok Theatre Festival 2006 . This research uses a Multiple Methodology to consist of observation together with documentary research and in-depth interview with artists and audience to be relevant art and stagecraft and survey research with audience 100 people.

The research showed that

- 1) Bangkok Theatre Festival 2006 has 5 performing spaces anyhow the space to classify by open space characteristic as Phra Sumeru Fortress Stage, Santichiprakarn Park Stage, Children Youth and Family Stage that appear a creation in non-realistic style . Semi-Open space characteristic as Install Stage that appear a creation in non-realistic style. Close space characteristic as restaurants and a government service building that appear a creation in realistic style. In case spaces to compare with theatre forms showed that usage of Phra Sumeru Fortress Stage and Children Youth and Family Stage have a form nearly a Proscenium theatre and usage of Santichiprakarn Park Stage have a form nearly a Street theatre, Arena stage theatre. Usage of Install Stage have a form nearly Proscenium theatre and Experimental theatre. Usage of restaurant spaces and a government service building have a form nearly Experimental theatre and Living Theatre. On the other, Space is not major fact like theme or concept in performing art creation but it is a one part of material parts to decide a suitable presentation form. A condition of space have result to creation is sharing point with site specific, space characteristic, size of space, concept of stage, environment or noise, light and sound technique , audience expectation, show time and there is some kind of creation that flexible to show in every space.
- 2) There are 3 productions that used multimedia in performing art creation. Appearing a type of multimedia as slide motion picture (video clip), live drawing on overhead machine. A role of multimedia is replacing scene. a medium of abstract noun, acting and speech expression, English subtitle, conception medium, reflection to performer emotion ,an illustration, reflection to plot development, replacing light. Condition that make artist decided to used multimedia is total effect, necessity in narrator, experience skill, size production, space, budget, audience demand.
- 3) There is highest reason of audience's attitude to decided about seeing play in Phra Sumeru Fortress Stage as several and interesting play. In Children Youth and Family Stage is several and interesting play, free and independent seeing play. In Santichiprakarn Park Stage is independent seeing play. In Install Stage is quality of play. In as restaurants and a government service building is concentration and good atmosphere. Mostly of audience have a positive attitude with a usage multimedia of contemporary theatre troupes. However, positive audience' attitude is a medium of abstract noun that clearly and negative audience' attitude is decrease significance of performing.